

Припилюйте плєбіситу за українською школою.

(Внесення рекурсії проти відмовного рішення шкільної Кураторії).

Повітові шкільні інспектори оголошують, що рішення шкільної кураторії в справі вимог до укладу 1927 р. декларацій за українськими школами.

Як можна було б надіятися — рішення та і правила відмовні. Від рішення куратора прислугу заінтересованим батькам рекурсії (відклик) до міністра віроповідності і прикладної освіти в ретинці 14 днів від прийняття оповістки в лютому громадського (гмінного) суду.

Обов'язком заінтересованих батьків є:

1. Щодо того, провіряючи в громадському уряді, чи нема прикладної оповістки про рішення шкільного Куратора і ствердити, котрої дини її прибито чи приліплено.

2. В кожному відмовному випадку виступити своєчасно рекурсії і то в польській мові (з огляду на т. зв. ланковий закон з 81. 7. 1924) на руки приналежного повітового шкільного інспектора — очевидно за посвідкою. В рекурсії слід вказати безпідставність і протизаконність усіх тих мотивів, які навів шкільний куратор на умотивування цього відмовного рішення.

Буває, що шкільний куратор між відмовними мотивами наводить, на підставі надоклада і невільно переданої в 1921 о. конекрипції (перепиши) людиності, що в давній місцевості (часто в тісто українській) вилупер фактичному станові ріш нема 25 проц. українського населення. В такому випадку слід у рекурсії документально вказати фальшивість конекрипції на підставі посвідки приналежного гр.-кат. оглядно гр.-правосл. паротіального уряду (статусу анімарум), есенуально в потвердження дотичного громадського уряду на інших документах.

Найчастіше покинувшись шкільний куратор на те, що внесено декларації на 20 або й більше дітей в домоганням „пані-статусної“ мови з школи. Між тим в дотичній громаді з закладу двох, трох або з восьми дема польських дітей. Практика вказує, що з „аномалією“ декларацій за „пані-статусною“ мовою дитини робилися найобжородніші надужиття: Видурювано підпис від неграмотних громадян будинок на трутку на миті, на збіжж, на часів, на жуть запомогу і т. п. В багатьох випад-

ках подавано діти в перешкідливо у віні (навіть закладні кілька місяців) або вже в повашкідливо віні (навіть там, що вже служать при війську). Вейці вношено зором фактивні декларації від неіснуючих громадян за неіснуючих дітей.

Отже в кожному поодинокому випадку, де шкільний куратор покинується, що внесено декларації за 20 або й більше дітей, з домоганням навчання в „пані-статусній“ мові, — зажадати від приналежного повітового шкільного інспектора списку батьків, що внесли дотичні декларації і за котрі діти, оглядно в якійсь іншій спосіб ствердити надужиття і подати їх у рекурсії. Якщо шкільний інспектор відмовився би дати такий список або дозволити вплинути в дотичні акти, — то навести це в рекурсії і зажадати слідства з раземи міністерства, щоби ствердити, чи і які були надужиття і фальшування в кожному поодинокому випадку.

Право рекурсії (відклик) прислугу кожному з тих, що внесли декларації з домоганням української мови навчання в школі і такий рекурсії внесений своєчасно навіть одною особою є правосильний. Означте лише буде, як попіанеують рекурсії всі ті, що внесли декларації.

Як хто потребував би правної поради в справі внесення рекурсії, нехай удасться негайно до приналежного повітового кружка „Рідної Школи“ або до найближчого українського правника (адвоката, судді, нотаріуса і т. п.) і принесе зі собою текст рішення шкільного куратора і інші документи потрібні для повалення кураторського рішення зга. внесених справ.

Зі всіх рішень і рекурсій робити точні відписи і перешлати їх до Правної Обороны при „Рідній Школі“, у Львові, Ринок 10, П. пов.

Правна Оборона при „Рідній Школі“.

Соکیلська неділя.

З виступів українського сокілства.

Так треба називати день 29. липня п. р. Виступав Сокілський Повітовий Звіт у Підгайцях, округе свято в участю сокілських гнізд у Соколівці. Похід Соколів на мотилі, в Раві Руській, прикладні сокілські справи в Комарні, а як не помилуюся, то і свято в Соколім. Крім того відбувся дві свята сокілських паланок від Львовом, а саме в Пустомитях і в Керинії біля Городка.

Зачну від підлявівських джунглі. Хоч мене зняв той наділ мина, бо поїзав за мене тоді інший з „Золотою Книгою“ до Підлясся (привіз на вкупно Українського Городу 156 зод.), то щось казало мені заглянути в різні сторони. Підколять мені найбільше Пустомити. Уже на етапії орієнтуєся, на що я поїзав. „Сокіл“ Пустомити, який впливав витати побратимів з Оброшні, бігом поїзав мене мене на оборону „Сокола“ з Мисток, на якого напала бойка з Семенівки з Пустомити, і то на публічний дорозі. Вачите: таке діється під самим Львовом... Але Пустомити що дістали поладно хрест перед головним двірцем у Львові, зміли на шасті найтися в ситуації.

Заходжу на загороду, де відбувається свято. Є вже тут і „Сокіл“ IV. зі Львова, „Сокіл“ Мистки, Оброшні, Пустомити, як і „Луг“ з Лисевич. Порошини і Милошівни. Усіх злинує покліні перелі Тимми Найрашних Нації, яким присвячено свято.

Але короткий привіт від Сокола-Ватка, в якому загдується й найновішу сокілську жертву, бл. п. побратима Миколу Білогора з Холосова. Лунас трикратно „Слава“ в честь погібших і всі висувають „Воже великий єдиний“. Вправи починаються, а череда протипівників пересувається на сучасні подія. Плу між них і зазначаю, що як будуть вти, то зроблять стид тільки своїм племені. Злиновані, що їх анаю, але не не помагас. Обиюють, кивають головами, але такі тягнуть за мюю під браму і потім перешать. Верек їх чути аж на дворці, але це не перешкоджає в нічлі святоті. Відбуваються справи відлоруч Соколік (40), Лугошків топирими (50), відлоруч Соколік (40) під дострім сокілської оркестри з Мисток. Душа радується, що даровна сила розвивається. Нагдо розлячені протипівники в числі до 40 зачинають видати замийням у видні і літору й вилюмують браму. Покипо на тім кіреш, бо вистаричи один рій Соколік, що ставу на поротах — і ціла череда з провокаційним ревом подалася на бок. Шили справи сокілськ хоругонцями і Лугошків хустинями. Повежжа й гідна постава Соколік відобрада тим протипівникам відвагу, які й потягли в село. Між ними підлаз в Пілота Вілара і його брата Каролька з Пустомити, як також богато надібрив утлів дівських шкід: Селівського Давида і Тереха Станка з Семенівки. Цей останній — син управителя школи.

Свято вичається короткою сабавою, бо потяг небавком відходить. Збираємося до відходу. Шойно тепер нахлідить двох поліцай, хоч вюрдични свята звернулося були за асистою на год. 3-ю. Може командант поліції на повіт Львів пов-

чить підладного собі з Пустомити про його службу й обов'язки. І хоч заартаємо увагу команданта постерунку п. Котка на відсутність безпечки і на алявність о-чима мусів бачити повалінку череда під „жуком рольничим“, то він все те прий-мас байдуже, запевнив спосіб і за тило сам ланк-ня каліфор, зашпикати одного постерункового. І коли ми публічною дорозою підійшли на висоту „жука рольничого“, надбігла знов та сама череда з колами і, ачтайно як у богутих бувас, кинулася на задні ряди, себто на Соколік з Пустомити і Лугошків з Лисевич. Та Соколік з Мисток. Там було того жабігато, і помігши поліцай, який з на-разкепими життя розганяв „культури“ мальконтентів, розігнати підмісний ба-дїтис, так, що вони подомались аж за стріху.

Треба признати, що гідна постава і ани на пров'яз Соколік, та і Лугошків не допустили до провокованого розлику крові. Докази братньої любові в формі кола і замешок привезли ми до Львова, де можна їх оглядати.

Про сокілський виступ у Керинії анаю тільки те, що взяло там участь і сокілський гнізд, себто Городок, Мшав, Ставчані і Керинія, а в Соколівці — в сокілських гніздах (200 Соколік (60) з трьома сокілськими оркестрами. На Сокілське Свято в Підгайцях прибуло понад 700 Соколік і Соколік. Опіс тит свят і враження з них іншим разом.

По широкому світі.

У Раві почався процес проти 33 кому-ністів арештованих по всій Італії за остан-ній рік. 50 адвокатів-фашистів, між ними і посли, згодились стати оборонцями.

Звільнений з аязини бувш. грецький прем'єр Пангалос видрукував подяку Венізелосові. Пангалос, просіліши 27 м-сяців, хоче тепер домогатись відшкодуван-ня за адорав та ганьбу.

Львів Джордж знову обраний провід-ником лібералів у парламенті.

Беля Кун вернувся вже до СРСР через Німеччину.

Югославський міністр справедливості домогається від скупщини видати грош послів, що відповілихуть за злочин.

Литовське мін-ство війни видало розпо-ридок, що дезертирам, які атакують за Польщі грошать кара смерті.

Громадянська війна у Нікарагуї закін-чена; голова повстанців Санеріно зтік, його спільники піддалися або арештовані.

ВОЛОДИМИР РИНАВЕЦЬ,
свищенник-емерит.

За реабілітацію Лозинського

До історії введення в наше письмен-ство латинської азбуки.

В журналі „Нива“ за місяць січень 1928 р. помістив о. Юліан Дзерович статтю п. з. „Довоєнна праця нашої духовенства“ — на маргінесі книжки д-ра Костя Левинського п. з. „Історія політичної думки галицьких українців в рр. 1848—1914“. В цій статті, в розділі п. з. „Перевертні-ренегати“, находитесь такий уступ: „але досить тої чести перевертням, щоби їх іменами довше зааниматися, гішмося, що між такими шкідника-ми нашої справи імені священника не знаходимо. Правда, того часу в р. 1834 о. Йосиф Лозинський, парох Яворова, захвалював польське аб-ецадо для нашого письменства, од-нак по 25 літах, коли зібралася аз-бучна комісія в 1859, заявив комісії, що відступає від тої думки, яку за-хвалював перед 25 літами“.

Виходило би з цього, що й о. Йосиф Лозинський був перевертнем-ренегатом. А тимчасом о. Йосиф Лозинський (автор граматики і „Руського Вєсїля“) находитесь між пер-шими, що в тих роках старались про відродження і піднесення на-шого народу в Галичині. Про нього вельми симпатично пише наш історик Михайло Грушевський у своїй „Історії України“ (9 тисяча, Київ. Львів 1913, ст. 494): „Проти автора першої друкованої угорської-української граматики Мих. Лучка, що живився до книжної церковної мови автора першої друкованої галиц-

кої граматики Йосифа Левинського, що хотів держатися не тільки ста-рої української книжної мови, але й зближати також до книжної зели-коруської, виступив досить рішучо Йосиф Лозинський боронячи чистої народної мови“. А тепер о. Юліан Дзерович згадує його імя в такий спосіб...

Тому, що згадка про о. Йосифа Лозинського, поміщена в розділі: „Перевертні і ренегати“, моглаб у декого викликати злу думку про його характер і діяльність, хочу дати тут коротке пояснення дотично його проекту введення до нашої мови латинської азбуки, про що нині ма-бути ніхто не знає. Зазначу, що о. Йосиф Лозинський був цілою ду-шею відданий нашому народові. Він не раз продумував над тим, в який би то спосіб культурно й політично піднести наш народ. В тих роздуму-ваннях зродилася у нього гадка, і не добри: средством до піднесення нашого народу було би впроваджен-ня до нашої мови латинської азбу-ки. Довго важив він аргументи за і проти, а вкінці пішов з цією спра-вою по пораду до незабутньої па-мяти єпископа Снігурського. Треба знати, що в тих часах всюди по на-ших домах говорили по польськи. Так також розмовляли і наші свя-щенники зі своїми єпископами. Тут наведу дослівно розмову між єпис-копом Снігурським і о. Лозинським: Коли Лозинський увійшов до пала-ти, єпископ запитав його: „Co sobie Aćpan łyczy?“ О. Лозинський відповів: „Powstała u mnie myśl, czy by nie dobrze było dla podnie-ślenia naszego narodu wprowadzić w nasz język polskie abecadło i przys-zedłem o porade, co Wasza Biskupia Mość na to powie“. Єпископ Сні-

гурський почувши це, дуже довго застановлявся, а вкінці сказав: „Wie Aćpan, że to nie zła myśl. Ale niech Aćpan to publicznie podnieście, a będziecie widzieli, co Rusini na to powiedzą“.

З цієї розмови бачимо з одної сто-рони великий розум, прекрасний ха-рактер і такт єпископа Снігурсько-го, а з другої сторони, що Лозин-ський не з титулу ренегатства, але з великого патріотизму і в найліп-ший вірі подавав свій проект. Небав-ком потім о. Лозинський, відпові-дно до ради єпископа, підніс публіч-но свій проект введення в нашу мо-ву латинської азбуки. Але зараз по-спинався на нього зі всіх сторін ве-ликі громи. І як то все буває — одні громи були пушені на вітер, без ні-яких аргументів, а другі з великими і тяжкими аргументами проти його проекту. Лозинський з перших гро-мів не робив собі нічого, але над другим застановлявся глибоко і прийшов до переконання, що його проект не тільки не був тоді добрим средством до піднесення нашого на-роду, але навпаки — приніс йому якнайгірші наслідки. І тому зовсім змінив свою гадку.

Прийшов рік 1859. Намісник Га-лицький граф Агенор Голуховський захотів ввести в нашу мову поль-ське абєцадо і в тій цілі скликав „Собор учених“, а влостиво, як слуш-но кажеється в „Ниві“, комісію аз-бучну. А що граф Голуховський знав, що о. Лозинський підносила свого часу такий проект (як політик мусів бути обаяюмлений з цілим нашим відродженням), покликав до цієї комісії і о. Йосифа Лозинського. О. Лозинський, який ще в 1835 р. змінив свій погляд на цю справу, в цій комісії виступав якнайгостіше

проти введення до нашої мови ла-тинської азбуки. Тоді граф Голухов-ський сказав так: „Ich will lieber zehn Teufel sehen, als einen Ło-ziński...“.

При цій нагоді спростую ще, що коли Лозинський підносив свій про-ект, він був тоді парохом в Медичі, а не в Яворові, як це помилково по-дано в статті Дзеровича. Парохом Яворова став він шойно пізніше.

Один автор нашої літератури ди-вується, що о. Лозинський адежва пізніше до москвофільської партії. Це „москвофільство“ о. Йосифа Ло-зинського маю намір в найближчій будучині вяснити, оскільки Бог у-ділит мені життя, а „Діло“ своїх шпальт.

Ще одно пояснення. В ч. 2 „Ни-ви“, в статті „Провінційальний Си-нод 1891 р.“, читаю: „Наради Сино-да в комісіях були дуже бурхливі і з-за цього, що єпископи хотіли ввести в наш обряд 40 латинських святих і початки цілєбату“. Пояснюю: Ач-цію за цілєбато піддержував силь-но митрополит Сильвестер і архи-єпископ Чіяска, а цілу акцію проти цілєбату він потайки бл. п. д-р Ю-ліан Пелеш, перемиський єпископ. Він агуртував коло себе кількох свя-щенників зі своєї єпархії, везаував всякі потрібні інформації, везаував на канони церкви, на які мали свя-щенники відкликуватися, казав за-дати собі релігійні всі розмов і на-рад в підкомісіях і т. д. Тут зайшов інцидент, який одначе до опубліку-вання не надається. Може це корот-ке пояснення придається до нашої церковної історії.

Щєблів, дня 12. квітня 1923

В книжкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок № 10